ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Վ.Վ.Հարությունյան

/Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 6

«06» դեկտեմբերիի 2023 թ.

ԷԻԿ/բ-017ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒՄ **ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ**

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ 041301.00.6, _ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ___________

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 041301.01.6, կառավարում (ըստ ոլորտի)

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ կառավարման բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝ Էկոնոմիկայի ,իրավունքի և կառավարման ամբիոն

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝ **հեռակա**

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ հեռակա 3-րդ **1-ին կիսամյակ**

Դասախոս(ներ) ՝ Զինա Սուքիասյան

/անուն, ազգանուն/

էլ. Հասցե __**zina_am1992@mail.ru**_______

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում 3
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները 3
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները 4
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները ....
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների ....
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը ....
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները ....
8. Դասավանդման մեթոդներ........................ ..
9. Ուսումնառության մեթոդները ....
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը ..
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ........................
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ........................ ..
   12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ ..
   12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ........................ ..
   12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ........................ ..
   12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ ....
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում........................ ..
14. Գնահատում........................ ..
   14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում........................ ..
   14.2. Հարցաշար........................ ..
   14.3. Գնահատման չափանիշներ........................ ..
15. Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ........................ ..

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում[1].

«Ռազմավարական ղեկավարում» դասընթացը կարևորվում է կառավարման բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է 041301.01.6 կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է.

- Ռազմավարական ղեկավարման օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին:
- Ժամանակակից կազմակերպությունների օրինակներով ռազմավարական ղեկավարման հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ
- Ռազմավարական ղեկավարման ժամանանակից մեթոդները վերլուծելու ունակությունների ձեռքբերում ուսանողների կողմից:
- Կազմակերպության ռազմավարական ղեկավարման համակարգերի վերլուծելուծական կարողությունների ձևավորում տարբեր իրավիճակներում:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

- Սովորեցնել Ռազմավարական ղեկավարման տեսական հիմքերը:
- Բացատրել Ռազմավարական ղեկավարման օրինաչափությունները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:
- Սովորեցնել ուսանողներին կատարել Ռազմավարական ղեկավարման բնագավառում հետազոտություններ ուսունմնասիրություններ և կատարել եզրահանգումներ ըստ արդյունքների:
- Սովորեցնել ուսանողներին վերլուծել Ռազմավարական ղեկավարման առանձնահատկությունները արդի փոփոխությունների համատեքստում:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները

«Ռազմավարական ղեկավարման» դասընթացին մասնակցելու համար անհրաժեշտ են գիտելիքներ է և հմտություններ 041301.00.6, կառավարում մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող տնտեսագիտության տեսություն, կառավարում առարկաներից դասընթացներից:

---

[1] Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը[2] և /կամ կոմպետենցիաները.

4.1. Գիտելիք

4.1.1. **Գիտելիք և իմացություն**

- Դրսևորում է կառավարման տեսությունների, գործառույթների և դրանց դասակարգման տարբեր մոտեցումների գիտելիք և իմացություն:
- Դրսևորում է առաջնորդման, իշխանության և շահադրդման երևույթների և դրանց առնչվող տեսությունների գիտելիք և իմացություն:
- Ցուցաբերում է ռազմավարական կառավարման տեսությունների, ռազմավարական պլանավորման գործընթացի, խնդիրների, պլանավորումն ուղեկցող գործողությունների և դրանց կազմակերպման առանձնահատկությունների իմացություն:
- Ցուցաբերում է ֆինանսական և կառավարչական հաշվառման հիմունքների իմացություն:
- Ցուցաբերում է սպառողների կամ սոցիալական այլ խմբերի կարիքները վեր հանելու տեսական մեթոդաբանական հիմնական մոտեցումների իմացություն:
- Դրսևորում է վերահսկողության տեսական մեթոդաբանական հիմքերի և կազմակերպական գործընթացների արդյունավետության գնահատման հիմնական գործիքակազմի վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն:
- Դրսևորում է մակրո- և միկրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունների, օրենքների և սկզբունքների իմացություն:
- Ցուցաբերում է տնտեսության տարբեր ոլորտների և դրանց կառավարման առանձնահատկությունների, ինչպես նաև պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման տարբեր մոտեցումների գիտելիք և իմացություն:
- Ցուցաբերում է արժեքի ձևավորման և փոխանցման գործընթացների կառավարման սկզբունքների իմացություն:

4.2 Հմտություններ

4.2.1. Գիտելիքի և իմացության կիրառում

- Կարող է գնահատել միկրո- և մակրոմիջավայրի ազդեցությունը կառավարման համակարգերի գործունեության վրա:
- Կարող է մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով արդյունավետ բանակցություններ վարել և մարդկանց ղեկավարել:
- Կարող է մշակել կառավարման գործընթացին առնչվող տարբեր ծրագրեր և մասնակցել դրանց իրագործման միջոցառումներին:
- Կարող է նախագծել կազմակերպական կառուցվածքներ, իրականացնել լիազորությունների և պատասխանատվության բաշխում, ձևակերպել խնդիրներ և պատվիրակել ենթականերին:
- Կարող է իրականացնել ֆինանսական վերլուծություններ կառավարչական խնդիրների լուծման նպատակով, արդյունավետորեն պլանավորել, կազմակերպել և վերահսկել կազմակերպության ֆինանսական գործունեությունը:

---

[2] http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf
Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

- Կարող է իրականացնել սպառողների, մրցակիցների և շուկայի վերլուծություններ, արդյունավետորեն պլանավորել, կազմակերպել և վերահսկել կազմակերպության մարքեթինգային գործունեությունը:
- Կարող է ընդունել կառավարչական որոշումներ խնդիրները համակարգի մեջ դիտարկելով և համակարգային մոտեցման համապատասխան գործիքակազմ կիրառելով:
- Կարող է մշակել տարբեր մակարդակի ռազմավարություններ:
- Կարող է գնահատել և կառավարել կազմակերպության գործունեությանն առնչվող ռիսկերը և կատարել համապատասխան կանխատեսումային հաշվարկներ:

4.2.2.Հաղորդակցման, ՏՀՏ և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ

- Կարող է կատարել տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման աշխատանքներ, ինչպես նաև մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով օգտվել ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներից:
- Կարող է իրականացնել հետազոտություններ կառավարչական զանազան խնդիրներ լուծելու նպատակով, ինչպես նաև վերլուծել դրանց արդյունքները:
- Կարող է պատրաստել զեկուցումներ և ներկայացնել հետազոտությունների արդյունքներ:

4.2.3. Ընդհանրական, իմացական կարողություններ, (ներառյալ դատողություններ անելը)

- Ունակ է լուծելու մասնագիտական խնդիրները վերլուծության և համադրության հիման վրա:
- Տիրապետում է մաթեմատիկական և վիճակագրության մեթոդներին, ինչպես նաև մաթեմատիկական մոդելավորման եղանակներին:
- Ունակ է մասնագիտական վերլուծություններ իրականացնելիս կիրառել որակական և քանակական մեթոդներ:
- Ունակ է թիմում աշխատելու և թիմի անդամների հետ արդյունավետ համագործակցելու:
- Ունակ է օգտվելու նորմատիվ իրավական փաստաթղթերից:

4.3. **Կարողություններ**

4.3.1.Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)

- Կարող է բացահայտել, հաղթահարել և լուծումներ տալ անծանոթ պայմաններում առաջացած խնդիրներին:
- Ունակ է ինքնուրույն որոշումներ ընդունելու:
- Ունակ է հաշվի առնելու կառավարչական որոշումների հետևանքները սոցիալական պատասխանատվության տեսանկյունից:
- Ունակ է տարաբնույթ և տարասեռ մշակութային միջավայրերում աշխատելու, տարբեր զարգացման և մտավոր մակարդակի տեր մարդկանց հետ համագործակցելու:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների[3].

«Ռազմավարական ղեկավարում» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել կառավարման մասնագիտական

[3] Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

գործունեության ընթացքում, մասնագիտական հետազոտության լաբորատորիաներում աշխատելու, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և կառավարման բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարություն (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	3 կրեդիտ/90 ժամ	

Աշխատանքի տեսակը	ժամաքանակ	ժամաքանակ
Դասախոսություն	6	
Գործնական աշխատանք	6	
Սեմինար պարապմունք		
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք	78	
Ընդամենը	90	
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	ստուգարք	

7. <u>Ուսումնական աշխատանքների տեսակները</u>[4].

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական

[4] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:

- **Սեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Սեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

  Սեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակությանհարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդոլոգիան:

  Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրա-կացություն

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

  Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են[5]՝

  - **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
  - **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող

[5] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:

- **<u>Էսսե</u>** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
- **<u>Կլոր սեղան</u> –** ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **<u>Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն</u>** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **<u>Նախագծերի մեթոդ</u>** – ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
- **<u>Հարցի նախապատրաստման մոդել</u>** –կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- **<u>Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում</u>** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **<u>Աշխատանքային տետր</u>** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **<u>Զեկույց</u>** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **<u>Հարցազրույց</u>** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարզապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. **Դասավանդման մեթոդներներն են՝**[6] հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր:

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են**[7]՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

---

[6] Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:
[7] Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը` ըստ բաժինների և թեմաների[8].

հ/հ	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապմունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Դասախոսություն	6				
2.	Գործնական	6				
3.	Ինքնուրույն աշխատանք					78
4.	Գիտելիքների ստուգման ձևը					
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		12				120

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

հ/հ	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Յու. Սուվարյան «Մենեջմենթ»,	2009
2.	Г.Я. Гольдштейн *Стратегический* менеджмент. Конспект лекций.	Таганрог: Изд-во ТРТУ, 1995
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	*Стратегический* менеджмент. Под ред. Петрова А.Н.	СПб.:Питер, 2005
2.	**Уткин Э.А., Кочеткова А.И. Бизнес-план. Как развернуть собственное дело**	
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		

---

[8] Նման է օրացուցային պլանին

1.	https://works.doklad.ru/view/r1ZfqsuSCWE.html Методика проведения SWOT-анализа. Образцы матриц SWOT, Елена Кадышева2008	
2.	https://www.studmed.ru/utkin-ea-kochetkova-ai-biznes-plan-kak-razvernut-sobstvennoe-delo_ef95055.html	

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Գրականություն[9]
1.	***Ռազմավարական ղեկավարում առարկայի էությունը***	• Ռազմավարության էությունը • Ռազմավարական Ղեկավարումը որպես Կառավարման առանձին ոլորտ • Ռազմավարական Ղեկավարման ծագումը, խնդիրները, ուսումնասիրության առարկան և հիմնական հետազոտողները		
2.	***Ռազմավարական պլանավորման տրամաբանությունը և փուլերը***	• Ռազմավարական պլանավորման էությունը և անհրաժեշտությունը ժամանակակից տնտեսության կառավարման համակարգում • Ռազմավարական պլանավորման գործընթացը և դրա փուլերը		
3.	***Ռազմավարությունների սցենարային մշակման պորտֆելային մատրիցներ***	• Բոստոնի խորհրդատվական խմբի մատրիցան • ԱԴԼ մատրիցան • Մակ-Քենզի Ջեներալ Էլեկտրիկ պորտֆելային մատրիցան		

[9] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		• Շեյլի մատրիցան		
4.	*Ռազմավարությունների սցենարային մշակման շուկայական մատրիցներ*	• Անսոֆի մատրիցան • Պորտերի մատրիցան		
5.	*Ռազմավարական պլանավորման մակարդակները*			
6.	*Գործարար ծրագիր (բիզնես պլան), դրա բաժինները, մշակման առանձնահատկությունները*	• Ամփոփ բային • Գործարարության ծրագրի էությունը, կառուցված- • քը և հիմնական ցուցանիշները • Ապրանքների և ծառայությունների բնութագրությունը ապրանքների և ծառայությունների իրացման շուկան • Տեղեկություններ մրցակիցների մասին • Շուկայավարության ծրագիր • Արտադրական ծրագիր • կառավարման կազմակերպումը և անձնակազմը • Ռիսկերի կանխատեսում և կառավարում • իրավական կարգավիճակ • Ֆինանսական ծրագիր և ֆինանսական ռազմավարություն:		

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Ստուգման ձևը	Գրականություն[10]
1.	Ռազմավարական ղեկավարման էությունը	• Ռազմավարական Ղեկավարումը որպես Կառավարման առանձին ոլորտ • Ռազմավարական Ղեկավարման ծագումը, խնդիրները, ուսումնասիրության առարկան և հիմնական հետազոտողները			
2.	***Ռազմավարական պլանավորման տրամաբանությունը և փուլերը***	• Ռազմավարական պլանավորման էությունը և անհրաժեշտությունը ժամանակակից տնտեսության կառավարման համակարգում • Ռազմավարական պլանավորման գործընթացը և դրա փուլերը			
3.	***Ռազմավարությունների սցենարային մշակման պորտֆելային մատրիցներ***	• Բոստոնի խորհրդատվական խմբի մատրիցան • ԱԴԼ մատրիցան • Մակ-Քենզի Ջեներալ Էլեկտրիկ պորտֆելային մատրիցան • Շելլի մատրիցան			
4.	***Ռազմավարությունների սցենարային մշակման շուկայական***	• Անսոֆի մատրիցան • Պորտերի մատրիցան			

[10] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

	մատրիցներ				
5.	*Ռազմավարական պլանավորման մակարդակները*				
6.	*Գործարար ծրագիր (բիզնես պլան), դրա բաժինները, մշակման առանձնահատկությունները*	• Ամփոփ բաժին • Գործարարության ծրագրի էութ կառուցվածքը և հիմն ցուցանիշները • Ապրանքների և ծառայությու բնութագրությունը ապրանքներ ծառայությունների իրացման շուկան • Տեղեկություններ մրցակիցների մասին • Շուկայավարության ծրագիր • Արտադրական ծրագիր • կառավարման կազմակերպում անձնակազմը • Ռիսկերի կանխատեսում և կառավարում • իրավական կարգավիճակ • Ֆինանսական ծրագիր և ֆինանս ռազմավարություն:			

12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Ստուգման ձևը	Գրականություն[11]
2.					

12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը[12]	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը
1.	Ռազմավարական Ղեկավարումը որպես Կառավարման առանձին ոլորտ	Ռազմավարական Ղեկավարումը որպես Կառավարման առանձին ոլորտ	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
2.	Ռազմավարական Ղեկավարման ծագումը, խնդիրները, ուսումնասիրության առարկան և հիմնական հետազոտողները	Ռազմավարական Ղեկավարման ծագումը, խնդիրները, ուսումնասիրության առարկան և հիմնական հետազոտողները	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
3.	Ռազմավարությունների սցենարային մշակման շուկայական մատրիցներ.Բոստոնի խորհրդատվական խմբի մատրիցան	Բոստոնի խորհրդատվական խմբի մատրիցան	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1

[11] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն
[12] Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

4	Ռազմավարությունների սցենարային մշակման շուկայական մատրիցներ ԱԴԼ մատրիցան	ԱԴԼ մատրիցան	**<u>Ռեֆերատ</u>**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
5	Ռազմավարությունների սցենարային մշակման շուկայական մատրիցներ Մակ-Քենզի Ջեներալ Էլեկտրիկ պորտֆելային մատրիցան	Մակ-Քենզի Ջեներալ Էլեկտրիկ պորտֆելային մատրիցան	**<u>Ռեֆերատ</u>**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
6	Ռազմավարությունների սցենարային մշակման շուկայական մատրիցներ.Շելլի մատրիցան	Շելլի մատրիցան	**<u>Ռեֆերատ</u>**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
7	Ռազմավարությունների սցենարային մշակման շուկայական մատրիցներ.Անսոֆի մատրիցան	Անսոֆի մատրիցան	**<u>Ռեֆերատ</u>**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
8	Ռազմավարությունների սցենարային մշակման շուկայական մատրիցներ Պորտերի մատրիցան	Պորտերի մատրիցան	**<u>Ռեֆերատ</u>**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
9	Գործարարության ծրագրի էութ կառուցվածքը և հիմնական ցուցանիշները	Գործարարության ծրագրի էությունը, կառուցվածքը և հիմնական ցուցանիշները	**<u>Ռեֆերատ</u>**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1

10	Ապրանքների և ծառայությու բնութագրությունը ապրանքների ծառայությունների իրացման շուկան	Ապրանքների և ծառայությու բնութագրությունը ապրանքների ծառայությունների իրացման շուկան	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
11	Գործարար ծրագրի էությունը, կառուցվա հիմնական ցուցանիշները	Գործարար ծրագրի էությունը, կառուցվածքը և հիմնական ցուցանիշները	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	
12	Գործարար ծրագիր (բիզնես պլան), դրա բաժինները, մշակման առանձնահատկությունները:Տեղեկություններ մրցակիցների մասին	Գործարար ծրագիր (բիզնես պլան), դրա բաժինները, մշակման առանձնահատկությունները:Տեղեկություններ մրցակիցների մասին	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
13	Գործարար ծրագիր (բիզնես պլան), դրա բաժինները, մշակման առանձնահատկությունները:Շուկայավարության ծրագիր	Շուկայավարության ծրագիր	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
14	Արտադրական ծրագիր կառավարման կազմակերպումը և անձնակա	Արտադրական ծրագիր կառավարման կազմակերպումը անձնակազմը	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1

15	Ռիսկերի կանխատեսում և կառավարում իրավական կարգավիճակ	Ռիսկերի կանխատեսում և կառավարում իրավական կարգավիճակ	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
16	Ֆինանսական ծրագիր և ֆինանսական ռազմավարություն:	Ֆինանսական ծրագիր և ֆինանսական ռազմավարություն:	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
17	Մ. Պորտերի «մրցակցային ռազմավարության» մատրիցան	Մ. Պորտերի «մրցակցային ռազմավարու մատրիցան	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
18	SWOT վերլուծություն	SWOT վերլուծություն	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
19	Բոստոնի խորհրդատվական խմբի մատրիցան	Բոստոնի խորհրդատվական խմբի մատրիցան	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
20	Ռազմավարական պլանավորման մակարդակները	Ռազմավարական պլանավ մակարդակները	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	
21	Ապրանքների և ծառայությունների բնութագրությունը,ապրանքի և ծառայությունների իրացման շուկան	Ապրանքների և ծառայությու բնութագրությունը,ապրանքի ծառայությունների իրացման շուկան	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1

22	Ռազմավարական ղեկավարման բարեփոխման ժամանակակից սկզբունքները. համաշխարհային փորձը և դրա օգտագործումը ՀՀ-ում:	Ռազմավարական ղեկավ բարեփոխման ժամանակակից սկզբունք համաշխարհային փորձը և օգտագործումը ՀՀ-ում:	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	
23	Ռազմավարական ղեկավարման առանձնահատկությունները մայրցամաքային Եվրոպայում	Ռազմավարական ղեկավ առանձնահատկությունները մայրցամա Եվրոպայում	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
24	Դրական մտածողությունը՝ որպես մենեջերի աշխատանքի արդյունավետության գործոն:	Դրական մտածողությունը՝ որպես մեն աշխատանքի արդյունավետության գործ	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
25	Ստատուսային մոտիվացիան և դրա հնարավորությունները ռազմավարական կառավարման ոլորտում:	Ստատուսային մոտիվացիան և հնարավորությունները ռազմավար կառավարման ոլորտում:	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
26	Արևմտյան և հայկական ընկերությունների կորպորատիվ մշակույթը. համեմատական վերլուծություն:	Արևմտյան և հայկական ընկերությունների կորպորատիվ մշակույթը. համեմատական վերլուծություն:	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
27	Կազմակերպությունում մարդկային ռեսուրսների կառավարման ռազմավարական գործիքներ:	Կազմակերպությունում մարդկային ռեսուրսների կառավարման ռազմավարական գործիքներ:	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
28	Նեյրոլեզվաբանական ծրագրավորման (NLP) միջոցով ռազմավարակիան կառավարման արդյունավետ ղեկավարության մոդելավորում:	Նեյրոլեզվաբանական ծրագրավորման (NLP) միջոցով ռազմավարակիան կառավարման արդյունավետ ղեկավարության մոդելավորում:	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1

29	Պետության դերը տնտեսության կարգավորման գործում	Պետության դերը տնտեսության կարգավորման գործում	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
30	Տնտեսության պետական կարգավորման լծակները	Տնտեսության պետական կարգավորման լծակները	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1
31	Այլընտրանքային ռազմավարություններ և արագ բարեփոխումների տրամաբանություն	Այլընտրանքային ռազմավարություններ և արագ բարեփոխումների տրամաբանություն	**Ռեֆերատ**	Սահմանված գրաֆիկով	ՊԳ1

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում[13]

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

[13] Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի[14]:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝առավելագույնը 20 միավոր,
- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության

[14]«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:[15]

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. *Դիվերսիֆիկացված կազմակերպության համար որպես կառավարման համընդհանուր պլանն է հանդիսանում.*

1. Կորպորատիվ ռազմավարությունը

2. Գործառնական ռազմավարությունը

3. Ֆունկցիոնալ ռազմավարությունը

4. Գործարար ռազմավարությունը

2. Ո՞ր ռազմավարությունը վերաբերում է կազմակերպության ստորաբաժանումների ընթացիկ և հիմնական գործունեության կառավարման պլանին.

1. Կորպորատիվ ռազմավարությունը

2. Գործառնական ռազմավարությունը

3. Ֆունկցիոնալ ռազմավարությունը

4. Գործարար ռազմավարությունը

3. Ռազմավարական կառավարման գործընթացում նպատակներին ներկայացվող պահանջները ամփոփված են

1.SWOT վերլուծության մեջ

2.PEST համակարգում

3.SMART համակարգում

4. Միկրոմիջավայրը ներառում է բոլոր այն գործոնները, որոնք

1. ուղղակիորեն են ազդում կազմակերպության գործունեության վրա

2.ուղղակիորեն չեն ազդում կազմակերպության գործունեության վրա

3.կազմակերպության գործունեության վրա ունենում են միջնորդավորված ազդեցություն

5. Կազմակերպության գործունեության վրա արտաքին միջավայրի էական ազդեցության գործոններ են հանդիսանում

1.Ապրանքի մրցունակությունը շուկայում

---

[15] Կիրառվում է կամ առաջին, կամ երկրորդ պարբերությունն ըստ դասընթացի ամփոփման ձևի:

2. Ապրանքի որակի ցուցանիշները

3. Անձնակազմի մոտիվացիոն համակարգերը

4. Տեխնոլոգիական գործոնները

6. Չափավոր աճի, աճի և կրճատման տարբերակների համատեղ կիրառությունը, որը ամենաբնութագրականն է դինամիկ զարգացող ժամանակակից տնտեսությունների համար կոչվում է

1. Համատեղման ռազմավարություն

2. Համակցման ռազմավարություն

3. Համադրման ռազմավարություն

7. Արտաքին և ներքին միջավայրերի վերլուծության ամենատարածված գործիքը

1. SWOT- վերլուծությունն է

2. PEST վերլուծությունն է

3. SMART վերլուծությունն է

8. SWOT մատրիցայի աղյուսակի ռազմավարական դաշտերում ձևավորվում են

1. Պորտֆելային ռազմավարություններ

2. Իրավիճակային սցենարներ

3.Այլընտրանքային ռազմավարություններ

9. Ինչպես է կոչվում արտաքին միջավայրի գործոնների վերլուծության համակարգը

1.PEST վերլուծությունն է

3   SWOT- վերլուծությունն է

3.SMART վերլուծությունն է

10. ԲԽԽ մատրցի հիմքում օգտագործված է հետևյալ երկու փոփոխականները:

1. ապրանքի կենսացիկլի գաղափարը և շուկայում հարաբերական մասնաբաժինը

2. ապրանքի վաճառքի աճի դինամիկան և կենսացիկլի փուլը

3. շուկայում ունեցած դիրքը և սպառողների վերաբերմունքը

11.ԲԽԽ մատրիցայում այն ապրանքները, որոնք պահպանում են շուկայում լիդերի դիրքը և ունեն ցածր աճի տեմպ ընդունված է անվանել.

1. <<Աստղ>> ապրանքներ

2. <<Հարցական ապրանքներ>>

3. <<Շուն>> ապրանքներ

4. <<Կթու կով>> ապրանքներ

12. ԱԴԼ մատրիցան հիմնված է հետևյալ 2 փոփոխականների վրա

1. Ապրանքների կենսացիկլը և վաճառքի աճի տեմպերը

2. Ապրանքների կենսացիկլը և մրցակիցների նկատմամբ ունեցած դիրքը

3.Շուկայում ունեցած մասնաբաժինը և վաճառքի տեմպերը

13.Մակ-Քենզիի և Ջեներալ Էլեկտրիկ պորտֆելային մատրիցայի մեջ <<Հաղթող1>> դիրքում գտնվող կազմակերպության համար գոյություն ունի

1. ներդրումների համար միջին նախընտրելիություն

2. ներդրումների համար բարձր նախընտրելիություն

3. ներդրումների համար ցածր նախընտրելիություն

14.Շելլի մատրիցայի ուսումնասիրության հիմքում դրված են հետևյալ ցուցանիշները

1. Բիզնեսի մրցունակությունը տվյալ ոլորտում և շուկայի հարաբերական մասնաբաժինը

2.Ապրանքի կենսացիկլը և մրցակցային դիրքը շուկայում

3. Բիզնեսի հեռանկարները տվյալ ոլորտում և բիզնեսի մրցունակությունը

15.Անսոֆի մատրիցայի <<Նոր ապրանք – Նոր շուկա>> դիրքում կիրառվում է հետևյալ ռազմավարությունը.

1. Գործունեության կատարելագործում

2.Շուկայի զարգացում

3.Ապրանքների էքսպանսիա

4. Դիվերսիֆիկացիա

16.Բիզնես-պլանի ամփոփ բաժնում ներկայացվում են

1. Կազմակերպության մասին հիմնական ինֆորմացիան սեղմ տեսքով

2 Կազմակերպության պլանավորվող ֆինանսական ցուցանիշների համակարգը

3. Կազմակերպության շուկայավարության ծրագիրը

17.Կազմակերպության կազմակերպաիրավական ձևը, ներդրողների և այլ շահագրգիռ կողմերի հետ իրավական հարաբերությունների մասին տեղեկատվությունը ներկայացվում է բիզնես-պլանի.

1. Ռիսկերի կանխատեսման և կառավարման բաժնում

2. Իրավական բաժնում

3.Մրցակիցների մասին տեղեկություններ պարունակող բաժնում

18.Բիզնես պլանի ֆինանսական բաժնում ներկայացվող ցուցանիշներից են.

1. Արտադրության շահութաբերության ցուցանիշը

2.Գովազդային լսարանի թիվը

3. Մրցակիցների վաճառքի ծավալները

19.*Գործընթաց, որը կախված է անխուսափելի ընտրության իրավիճակում անորոշության հաղթահարման հետ, որի ընթացքում հնարավորություն կա քանակապես և որակապես գնահատել ակնկալվող արդյունքին, անհաջողությանը կամ նպատակից շեղմանը հասնելու հավանականությունը անվանում են*

1. Կանխատեսում

2. Ռիսկ

3. Ռազմավարական պլանավորում

4.Աղապտացում

20.Կազմակերպության կողմից իր ֆինանսական պարտավորությունները չկատարելու հավանականության հետ կապված ռիսկը ընդունված է անվանել.

1. Արտարժութային ռիսկ

2. Պորտֆելային ռիսկ

3.Ֆինանսական ռիսկ

21.Վերլուծվող տարվա վաճառքի ծավալների և անվնասաբերության կետի ծավալի տարբերությունը կազմում է

1. Երաշխավորված շահույթը

2. Ֆինանսական անկախության ցուցանիշը

3. Ֆինանսական կայունության պահուստը

22.Կազմակերպության ընթացիկ ակտիվների(Աը) և կարճաժամկետ պարտավորությունների(Պկարճ) հարաբերությունը արտահայտում է

1. Ընթացիկ իրացվելիության ցուցանիշը

2. Բացարձակ իրացվելիության ցուցանիշը

3. Զուտ ակտիվները

23.Բիզնես-պլանի որ բաժնում է ներկայացվում Գնագոյացման ռազմավարությունը

1. Արտադրական ծրագրում

2. Ֆինանսական ծրագրում

3. Մարքեթինգի ծրագրում

24.Բիզնես-պլանի որ բաժնում է ներկայացվում արտադրական կարողությունների և թողարկվելիք արտադրանքի ծավալի առանցքային ցուցանիշները

1. Արտադրական ծրագրում

2. Ֆինանսական ծրագրում

3. Մարքեթինգի ծրագրում

25.Բիզնես-պլանի <<կառավարման կազմակերպումը և անձնակազմը>> բաժնում ներկայացվում են

1. Կազմակերպության կազմակերպաիրավական ձևը

2. Անձնակազմի նյութական խթանման համակարգը

3. Վաճառահանման խթանման քաղաքականությունը

14.4. Գնահատման չափանիշները[16].

- Տեսական գիտելիքները………:
- Գործնական աշխատանքները………:
- Սեմինար պարապմունքները…..….:
- Լաբորատոր աշխատանքները…...:
- Ինքնուրույն աշխատանքը…….:

---

[16] Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Մասնագիտություն՝ 041301.00.6, կառավարում
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 041301.01.6, կառավարման բակալավր
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ կառավարման բակալավր
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2023

Հեռակա ուսուցման համակարգ

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ԷԻԿ/բ 017– Ռազմավարական ղեկավարում</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">3 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">3-րդ տարի,1-ին կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">12</td><td>Դասախոսություն</td><td>6</td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td></td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>6</td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">78</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">90</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">ստուգարք</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">▪ Ռազմավարական ղեկավարման օրինաչափությունննների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին:
▪ Ժամանակակից կազմակերպությունների օրինակներով Ռազմավարական ղեկավարման հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ:
▪ Ռազմավարական ղեկավարման ժամանանակից մեթոդները վերլուծելու ունակությունների ձեռքբերում ուսանողների կողմից:
▪ Կազմակերպության Ռազմավարական ղեկավարման համակարգերի, վերլուծական կարողությունների ձևավորում տարբեր իրավիճակներում:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Գիտելիք

4.1.1. Գիտելիք և իմացություն

• Դրսևորում է կառավարման տեսությունների, գործառույթների և դրանց դասակարգման տարբեր մոտեցումների գիտելիք և իմացություն:
• Դրսևորում է առաջնորդման, իշխանության և շահադրդման երևույթների և դրանց առնչվող տեսությունների գիտելիք և իմացություն:</td></tr>
</table>

- Ցուցաբերում է ռազմավարական կառավարման տեսությունների, ռազմավարական պլանավորման գործընթացի, խնդիրների, պլանավորումն ուղեկցող գործողությունների և դրանց կազմակերպման առանձնահատկությունների իմացություն:
- Ցուցաբերում է ֆինանսական և կառավարչական հաշվառման հիմունքների իմացություն:
- Ցուցաբերում է սպառողների կամ սոցիալական այլ խմբերի կարիքները վեր հանելու տեսական մեթոդաբանական հիմնական մոտեցումների իմացություն:
- Դրսևորում է վերահսկողության տեսական մեթոդաբանական հիմքերի և կազմակերպական գործընթացների արդյունավետության գնահատման հիմնական գործիքակազմի վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն:
- Դրսևորում է մակրո- և միկրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունների, օրենքների և սկզբունքների իմացություն:
- Ցուցաբերում է տնտեսության տարբեր ոլորտների և դրանց կառավարման առանձնահատկությունների, ինչպես նաև պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման տարբեր մոտեցումների գիտելիք և իմացություն:
- Ցուցաբերում է արժեքի ձևավորման և փոխանցման գործընթացների կառավարման սկզբունքների իմացություն:

Հմտություն

4.2.1. Գիտելիքի և իմացության կիրառում

- Կարող է գնահատել միկրո- և մակրոմիջավայրի ազդեցությունը կառավարման համակարգերի գործունեության վրա:
- Կարող է մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով արդյունավետ բանակցություններ վարել և մարդկանց ղեկավարել:
- Կարող է մշակել կառավարման գործընթացին առնչվող տարբեր ծրագրեր և մասնակցել դրանց իրագործման միջոցառումներին:
- Կարող է նախագծել կազմակերպական կառուցվածքներ, իրականացնել լիազորությունների և պատասխանատվության բաշխում, ձևակերպել խնդիրներ և պատվիրակել ենթականերին:
- Կարող է իրականացնել ֆինանսական վերլուծություններ կառավարչական խնդիրների լուծման նպատակով, արդյունավետորեն պլանավորել, կազմակերպել և վերահսկել կազմակերպության ֆինանսական գործունեությունը:
- Կարող է իրականացնել սպառողների, մրցակիցների և շուկայի վերլուծություններ, արդյունավետորեն պլանավորել, կազմակերպել և վերահսկել կազմակերպության մարքեթինգային գործունեությունը:
- Կարող է ընդունել կառավարչական որոշումներ խնդիրները համակարգի մեջ դիտարկելով և համակարգային մոտեցման համապատասխան գործիքակազմ կիրառելով:
- Կարող է մշակել տարբեր մակարդակի ռազմավարություններ:
- Կարող է գնահատել և կառավարել կազմակերպության գործունեությանն առնչվող ռիսկերը և կատարել

	համապատասխան կանխատեսումային հաշվարկներ:
	4.2.2.Հաղորդակցման, ՏՀՏ և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ
	• Կարող է կատարել տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման աշխատանքներ, ինչպես նաև մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով օգտվել ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներից:
	• Կարող է իրականացնել հետազոտություններ կառավարչական զանազան խնդիրներ լուծելու նպատակով, ինչպես նաև վերլուծել դրանց արդյունքները:
	• Կարող է պատրաստել զեկուցումներ և ներկայացնել հետազոտությունների արդյունքներ:
	
	4.2.4. Ընդհանրական, իմացական կարողություններ, (ներառյալ դատողություններ անելը)
	• Ունակ է լուծելու մասնագիտական խնդիրները վերլուծության և համադրության հիման վրա:
	• Տիրապետում է մաթեմատիկական և վիճակագրության մեթոդներին, ինչպես նաև մաթեմատիկական մոդելավորման եղանակներին:
	• Ունակ է մասնագիտական վերլուծություններ իրականացնելիս կիրառել որակական և քանակական մեթոդներ:
	• Ունակ է թիմում աշխատելու և թիմի անդամների հետ արդյունավետ համագործակցելու:
	• Ունակ է օգտվելու նորմատիվ իրավական փաստաթղթերից:
	Կարողունակություն
	4.3.1.Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)
	• Կարող է բացահայտել, հաղթահարել և լուծումներ տալ անծանոթ պայմաններում առաջացած խնդիրներին:
	• Ունակ է ինքնուրույն որոշումներ ընդունելու:
	    • Ունակ է հաշվի առնելու կառավարչական որոշումների հետևանքները սոցիալական պատասխանատվության տեսանկյունից:
	    • Ունակ է տարաբնույթ և տարասեռ մշակութային միջավայրերում աշխատելու, տարբեր զարգացման և մտավոր մակարդակի տեր մարդկանց հետ համագործակցելու:

Դասընթացի բովանդակությունը	***1. Աշխատանքային ծրագիրը***
	Թեմա 1
	Ռազմավարական ղեկավարում առարկայի էությունը
	    • Ռազմավարության էությունը
	    • Ռազմավարական Ղեկավարումը որպես Կառավարման առանձին ոլորտ
	    • Ռազմավարական Ղեկավարման ծագումը, խնդիրները, ուսումնասիրության առարկան և հիմնական հետազոտողները
	Թեմա 2
	Ռազմավարական պլանավորման տրամաբանությունը և փուլերը

	• Ռազմավարական պլանավորման էությունը և անհրաժեշտությունը ժամանակակից տնտեսության կառավարման համակարգում • Ռազմավարական պլանավորման գործընթացը և դրա փուլերը __Թեմա 3__ ***Ռազմավարությունների սցենարային մշակման պորտֆելային մատրիցներ*** • Բոստոնի խորհրդատվական խմբի մատրիցան • ԱԴԼ մատրիցան • Մակ-Քենզի Ջեներալ Էլեկտրիկ պորտֆելային մատրիցան • Շելլի մատրիցան __Թեմա 4__ ***Ռազմավարությունների սցենարային մշակման շուկայական մատրիցներ*** • Անսոֆի մատրիցան • Պորտերի մատրիցան __Թեմա 5__ ***Ռազմավարական պլանավորման մակարդակները*** __Թեմա 6__ ***Գործարար ծրագիր (բիզնես պլան), դրա բաժինները, մշակման առանձնահատկությունները*** • Ամփոփ բային • Գործարարության ծրագրի էությունը, կառուցված- • քը և հիմնական ցուցանիշները • Ապրանքների և ծառայությունների բնութագրութ- • յունը • ապրանքների և ծառայությունների իրացման • շուկան • Տեղեկություններ մրցակիցների մասին • Շուկայավարության ծրագիր • Արտադրական ծրագիր • կառավարման կազմակերպումը և անձնակազմը • Ռիսկերի կանխատեսում և կառավարում • իրավական կարգավիճակ • Ֆինանսական ծրագիր և ֆինանսական ռազմավարություն:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման գործընթացն իրականացվում է ՎՊՀ ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգով:
Գրականություն	Պարտադիր- Յու. Սուվարյան «Մենեջմենթ»,2009 Г.Я. Гольдштейн *Стратегический* менеджмент. Конспект лекций. Таганрог: Изд-во ТРТУ, 1995Լրացուցիչ- *Стратегический* менеджмент. Под ред. Петрова А.Н. СПб.:Питер, 2005 Уткин Э.А., Кочеткова А.И. Бизнес-план. Как развернуть собственное дело